

Fra: Sondre Bøye[sondre.boy@gmail.com]
Sendt: 31.08.2024 09:46:29
Til: Post Innlandetfylke[post@innlandetfylke.no]
Kopi: Sondre Bøye[sondre.boy@gmail.com];
Tittel: Høringsinnspill fra TAFI (forening under stiftelse)

Denne eposten er sendt fra en person utenfor organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller åpne vedlegg før du er sikker på hvem avsender er og at innholdet er trygt.

Til
Innlandet Fylkeskommune

Oslo, 31.08.2024.

Høringsinnspill fra TAFI (organisasjon under stiftelse)

Vedlagt ligger høringsinnspill fra TAFI vedrørende *framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet*.

Undertegnede ber om bekreftelse på mottak av epost og vedlagt PDF.

Med vennlig hilsen
Sondre Bøye, representant TAFI

Høringsinnspill | 31. august 2024

Framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller

Nå er tallenes tale klar – Lom videregående skole kan ikke legges ned

TAFI – Tverrfaglig arbeidsgruppe for framtidsskolen i Innlandet (forening under stiftelse)

Hanna Flækøy Skjåkødegård – PhD | Postdoctoral Researcher

Arild de Presno – Daglig leder Interfil AS

Sondre Bøye – Kommuneoverlege, Skjåk kommune

Morten Kielland – Lokalpolitiker

Ragnhild Hesla Breie – Tannlege, selvstendig næringsdrivende

Egil Håvard Moen – Selvstendig næringsdrivende og investor

Innhold

Forord.....	3
Løsningsforslag.....	4
Kvalitet.....	12
Økonomiske konsekvenser.....	16
Demografi, helse og bærekraft.....	21
Videregående skole – en nøkkelrolle i næringslivet.....	26
Vedlegg.....	28

Forord

Tverrfaglig arbeidsgruppe for framtidsskolen i Innlandet (TAFI) ønsker at ungdom i hele Innlandet skal gå på gode videregående skoler. Skolene skal gi relevante muligheter for valg av fag og gi elevene kompetanse som arbeidslivet etterspør. Skolestrukturen skal være innrettet slik at ungdom ikke faller utenfor videregående utdanning på grunn av avstand til skolested eller økonomiske årsaker. **På bakgrunn av dette ønsker TAFI å bevare skolested Lom.**

I vårt løsningsforslag er linjer med mer enn to tredjedeler oppfyltingsgrad foreslått opprettholdt. Linjer med mindre oppfyltingsgrad blir vurdert nedlagt. Dette gir et nedtak i antall skoleplasser som svarer til den forventede nedgangen i antall elever i løpet av 10–15 år, og vil gi en **robust** skolestruktur over tid – som i tillegg vil være forsvarlig med tanke på **økonomi**.

Vi vurderer det å være store potensielle gevinster ved økt samarbeid mellom skolene i Midt- og Nord-Gudbrandsdalen. Vi foreslår derfor å samle Vinstra-, Otta- og Lom videregående skole under samme administrasjon, da dette kan gi bedre forutsetninger for å fortsatt ha god **kvalitet** i skolen.

Vi ønsker at nettskole skal etableres som et verktøy for å forbedre kvaliteten og bredden på utdanningen som tilbys i videregående skole i Innlandet.

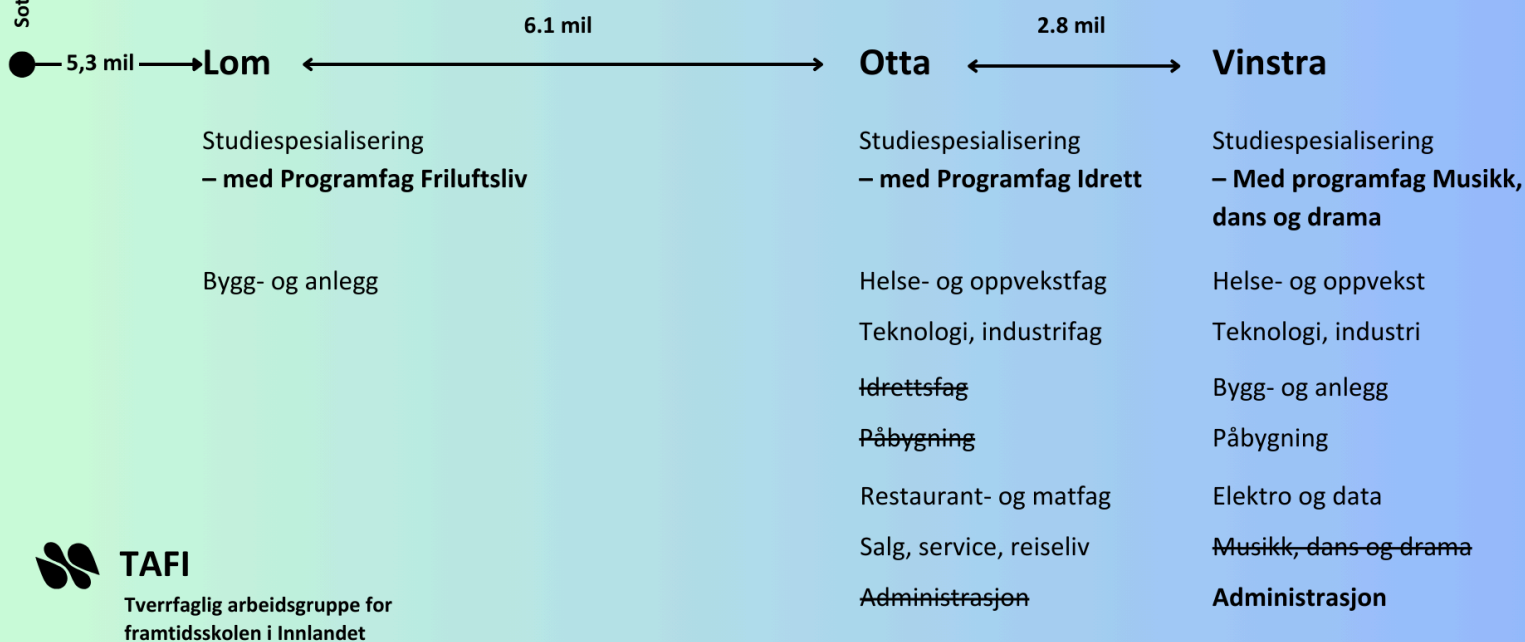
Vi ønsker at elever skal kunne starte direkte i lærlingbedrift ved oppstart på videregående, for slik å gi elevene en raskere tilknytning til arbeidslivet og effektivt kunne målrette opplæringen mot de kompetansekravene som **næringslivet** stiller.

Løsningsforslag for robuste skoler

Gudbrandsdal videregående skole og bevaring av skolested Lom

- Utdanningsprogram under 60% oppfyltingsgrad er vurdert lagt ned. Vår løsning gir et nedtak av 298 plasser av Nord-Gudbrandsdal vgs og Vinstra vgs sine 1039 plasser i dag. Dette tilsvarer et nedtak på 28,7%.
- Vinstra, Otta og Lom organiseres som én administrasjonsenhet i Gudbrandsdal videregående skole, som vil øke samarbeidet, utnytte ressursene for linjer og gi et kutt i administrasjonskostnader.
- Nettskole med fjernundervisning innføres.
- Alternative opplæringsmodeller innføres med Modell 1 (0+4) for yrkesfag.

Gudbrandsdal videregående skole

TAFI

 Tverrfaglig arbeidsgruppe for
 framtidsskolen i Innlandet

Ny linjesammensetning i Gudbrandsdalen

En justering av bredden i linjetilbudet i Gudbrandsdalen er en vanskelig avveining mellom valgfrihet, avstand, samfunnet sine behov og det som er ressursmessig mulig. Vi mener at følgende endringer er en god løsning for å justere linjetilbudet – uten at de negative konsekvensene blir for store.

Vinstra – musikk, dans og drama har over tid hatt liten oppfylingsgrad. TAFI foreslår derfor å slå denne linjen sammen med Vinstra – studiespesialisering. Den samlede linjen bør da styrkes med egne programfag innen musikk/folkemusikk for elever som ønsker dette som et særlig fordypningsområde. TAFI er kjent med at Vinstra har landslinje for folkemusikk, og at landslinjer følger egne modeller for finansiering og elevsøkning. Vårt forslag må derfor vurderes opp mot dette med tanke på eventuell gjennomførbarhet.

Dombås – studiespesialisering er foreslått lagt ned på grunn av dårlig oppfylingsgrad over tid. Som eneste linje på Dombås betyr dette at skolested Dombås foreslås avvirket.

Otta - idrettsfag er foreslått lagt ned på grunn av dårlig oppfylingsgrad. For å gi tilbud til elever som ønsker fokus på idrett, bør Otta – studiespesialisering tilby programfag i idrett, og kunne legge særlig til rette for enkeltelever som ønsker satsing på toppidrett.

Otta – studiespesialisering er foreslått opprettholdt. Selv om Otta – studiespesialisering over tid har vist lav oppfylingsgrad, vurderer TAFI det som sannsynlig at en andel av elevene som ellers ville søkt seg til Dombås – studiespesialisering, og Otta – idrettsfag, vil søke mot Otta – studiespesialisering. De

andre nedtakene i linjer vil således kunne gi en bedre oppfylingsgrad enn den Otta – studiespesialisering har i dag. I tillegg vil denne linjen være særdeles viktig for å unngå svært lange reiseavstander for mange elever fra Dovre og særlig Lesja.

Otta – restaurant- og matfag er foreslått opprettholdt selv om linjen har hatt dårlig oppfylingsgrad over tid. TAFI har registrert at det er en ny giv rundt denne linjen i regionen, og at elevene fra denne linjen er særdeles etterspurt innenfor det lokale næringslivet.

Otta - salg, service og reiseliv er foreslått opprettholdt selv om linjen har hatt dårlig oppfylingsgrad over tid, fordi denne kompetansen er etterspurt innenfor det lokale næringslivet.

Otta – påbygging er foreslått lagt ned på grunn av dårlig oppfylingsgrad, eventuelt slått sammen med Vinstra – påbygging. En slik endring vil gi betydelig lengre avstand til skolested for mange elever i ytterkantene av regionen, men TAFI vurderer dette til å være noe mer forsvarlig ettersom elevene på påbygging ikke er i den yngste aldersgruppen – og slik sett er noe bedre i stand til å håndtere lang reisevei enn andre elevgrupper.

De resterende linjene på Vinstra, Otta og i Lom er foreslått opprettholdt. Dette på grunn av at disse linjene har hatt høy oppfylingsgrad over tid, at fremskrevet elevtall i kommunene i regionen gir mulighet for robust søkning til linjene også i fremtiden, og at linjene vurderes som essensielle for å fylle næringslivet – og samfunnet som helhet – sine fremtidige kompetansebehov.

Programfag Friluftsliv ved Lom videregående skole foreslås opprettholdes, særlig på grunn av søkertallet, Lom sin geografiske plassering, etterspørsel fra næringslivet og elevenes ønske.

Grunnlag for linjustering og løsning for utdanningsprogram 2025

Utdanningsprogram	Oppfylingsgrad i % 1. oktober 2023	Plasser 1. oktober 2023	Elever 1.oktober 2023	Kutforslag Plasser	Løsningsforslag Plasser 2025
Vinstra Musikk, dans og drama	35	88	31	-88	0
Dombås Studiespesialisering	36	90	32	-90	0
Otta Studiespesialisering 1)	56	91	51	0	91
Otta Idrettsfag	58	90	52	-90	0
Otta Påbygging 5)	60	30	18	-30	0
Otta Restaurant- og matfag 2)	60	10	6	0	10
Otta Salg, service, reiseliv 2)	64	11	7	0	11
Vinstra Påbygging	67	30	20	0	30
Vinstra Studiespesialisering 3)	70	150	105	0	150
Lom Studiespesialisering 4)	74	90	67	0	90
Vinstra Bygg- og anlegg	82	61	50	0	61
Otta Helse- og oppvekstfag	87	60	52	0	60
Vinstra Elektro og data	87	60	52	0	60
Otta Teknologi, industrifag	92	62	57	0	62
Lom Bygg- og anlegg	94	31	29	0	31
Vinstra Teknologi, industri	98	45	44	0	45
Vinstra Helse- og oppvekst	100	40	40	0	40
Total		1039	713	-298	741
Prosent kutt				28,7	

Grunnlaget for tabellen er hentet fra dagens skole- og tilbudsstruktur:

[30. april 2024 - fylkesutvalg - saksframlegg](#)

- 1) Otta studiespesialisering består med programfag idrett. Tar hensyn til avstand/Lesja-elever.
- 2) Otta Restaurant- og matfag og Otta Salg, service, reiseliv består pga ny giv.
- 3) Vinstra studiespesialisering får programfag musikk, dans,drama.
- 4) Lom studiespesialisering består med programfag friluftsliv.
- 5) Otta påbygging sees i sammenheng med Vinstra påbygging.

Oppfylingsgrad

Med vårt løsningsforslag får vi i 2025 redusert antall plasser fra 1039 til 741. Det forventede elevkullet i 2025 er 622 elever (kilde: [Saksframlegg – Fylkesutvalg – 30. april 2024](#)), som gir en samlet oppfylingsgrad på 84%. Med skisserte løsning vil oppfylingsgraden øke videre til 89% i 2026. Dette vil gi reduserte kostnadene per elev og sikre robuste klassestørrelser.

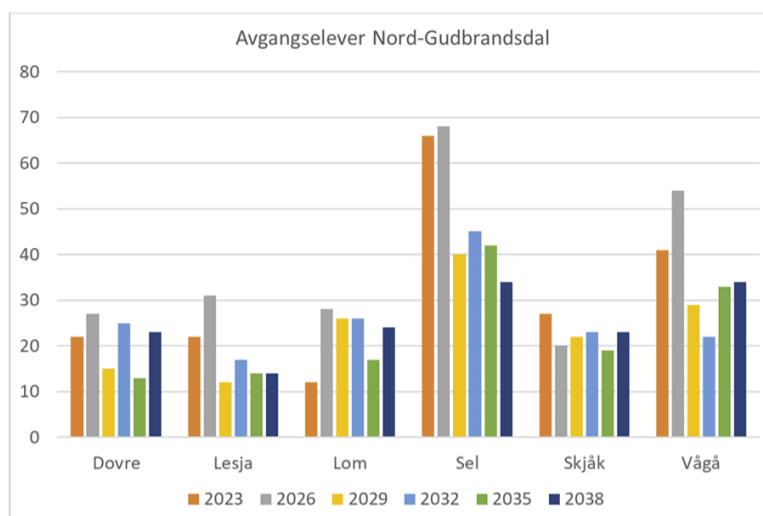
Nedtak i samsvar med elevnedgang

Løsningsforslaget vil gi en forutsigbar og robust skole i Gudbrandsdalen, som vil stå seg over tid i forhold til forventet elevnedgang. Nedgangen forventes dog ikke å være av den størrelsesorden som saksframlegget hevder (se demografi, side 25), så nedtaket i skoleplasser er større enn predikert elevnedgang – selv på lang sikt. For i Lom videregående skole sitt primære opptaksområde; kommunene Vågå, Lom og Skjåk, er det ikke forventet noen nedgang. Dette vises også i fylkeskommunen sine egne tall, der Vågå, Lom og Skjåk viser stabil elevtallsutvikling, med to flere avgangselever i 2038 sammenlignet med inneværende år.

TAFI ønsker å presisere at det ikke er noen grunn til å gjøre endringer i elevtilbudet ved Lom videregående skole, som hovedsakelig har elever fra Vågå, Lom og Skjåk – vi får ikke et elevfall og oppfylingsgraden er, og har vært, svært robust. Faktisk velger hele 74% av ungdommen i Vågå som har studiespesialisering som førstevalg, Lom videregående skole.

Det finnes heller ingen automatikk i at elever ved Lom vgs ved en eventuell nedleggelse skal søke seg til Otta vgs. Tvert om viser det siste halvåret sin skolestrukturprosess, at hele familier da heller ser mot helt andre byer og fylker enn Otta, Sel og Innlandet.

Forventet elevtallsutvikling

Fylkeskommunen sine fremskrivninger for elevtallsutvikling for avgangselever i Nord-Gudbrandsdalen, hentet fra [30. april 2024 - fylkesutvalg - saksframlegg](#).

Administrativt samarbeid

Samarbeidet mellom de videregående skolene i Nord- og Midt-Gudbrandsdalen har over tid nesten vært fraværende. En endring av administrativ struktur, slik at det blir enklere for skolestedene å samarbeide, vil etter TAFI sin mening kunne gi positive effekter.

TAFI vurderer at det er stort potensiale for gevinster ved å øke samarbeidet mellom skolene i Gudbrandsdalen. Det er per i dag ikke noe samarbeid om å tilby programfag med marginal søkning, ikke noen organisering som muliggjør utveksling av lærekrefter og ikke noen mulighet for elever til å kunne delta i læringsaktiviteter – eller ta hele fag – sammen med elever fra andre skolesteder.

Vi vurderer derfor at en samordning av Vinstra, Otta og Lom under samme administrasjon vil gjøre det enklere å utnytte potensialet for praktisk og pedagogisk samarbeid på tvers av skolesteder. En sammenslåing vil også kunne gi økonomiske besparelser med tanke på administrasjon, men TAFI vurderer – utifra kjennskap til lignende prosesser – en slik besparelse å være liten og trolig vanskelig å realisere.

Administrasjonen kan legges til Vinstra, og Innlandet fylkeskommune kan slik restrukturere administrasjonene på Otta og Vinstra – som ligger kun 25 minutter (2,9 mil) fra hverandre. Vi får dermed én administrasjon for tre skolesteder, som arbeider til det beste for hele Ottadalen og Gudbrandsdalen – og blir et styrket kompetanseområde i Innlandet.

Samarbeid på tvers av kommuner er et naturlig grep slik kommuner og næringsliv allerede forener seg om og samarbeider på tvers av hele Gudbrandsdalen. Næringsforeningene har fusjonert i Gudbrandsdal næringsforening, det satses på Gudbrandsdalen 2030 i «Den smarte, grønne, dalen» for alle 12 kommuner i Gudbrandsdalen, og destinasjonsselskap i Gudbrandsdalen ble i 2024 med i fellessatsingen Rada Reiseliv. Innlandsstrategien sier blant annet: «Fylkeskommunen vil gjennom satsinga *Tett på 2030* arbeide langsiktig med å utvikle distriktskommunane i fylket. Arbeidet rettest mot busetjing, kompetanse, verdiskaping og gode lokalsamfunn». Løsningsforslaget TAFI presenterer for skolestrukturen vil bygge opp under et økt samarbeid i Gudbrandsdalen.

Etablering av nettskole – digitale hjelpemidler for bredde og kvalitet

[Hovedutvalg for utdanning vedtok i sak 5/2024](#) en nettskole som kan gi digital undervisning uavhengig av hvor i fylket lærebedriften ligger. §14-4 i Opplæringsloven gir mulighet for at hele eller deler av fag kan gjennomføres som fjernundervisning. I følge [pkt. 12.2 i saksfremlegg 25.apr 2024](#) [hovedutvalg for utdanning](#) krever det et tett samarbeid mellom fjernundervisningslæreren og en koordinator som er sammen med elevene på skolen – og at koordinatoren følger opp elevene mellom fjernundervisningsøktene.

Nettskolen bør være en enhet underlagt skoleeier. Plattformen for elever er Microsoft 365 og Teams. Det skoleadministrative systemet er Visma InSchool. Fylkeskommunen drifter dette i dag med ansatte på hver skole. Lom videregående skole har en ansatt for drift av IT-systemer.

- Fjernundervisning kan brukes i utstrakt grad i all undervisning i distrikt hvor avstandene er store, som ved skolested Lom. Fjernundervisning kan gjennomføres dersom det er gode grunner for det og det er trygt og pedagogisk forsvarlig. Fordelene for elevene ved Lom vgs er større enn ulempene på grunn av store avstander.
- Elever som ville naturlig søkt Lom vgs, vil få større fleksibilitet, bredde og mer like tilbud som ellers i fylket. Det gjør at flere vil komme inn på sitt førstevalg og således øke muligheten for gjennomføring.
- Ungdom slipper å pendle lange avstander eller flytte på hybel. Dette vil spare fylkeskommunen for store summer, og elever og foreldre for stor belastning og utgifter.
- I [kunnskapsgrunnlag for Innlandsstrategien 2024–2028](#), punkt 5.5 Digital og teknologisk kompetanse, beskrives «Teknologi = grønt skifte»: bærekraftig teknologi kan hjelpe oss frem mot et karbon-nøytralt samfunn i 2050.

Alternative opplæringsmodeller – raskere og bedre kontakt med næringslivet

TAFI ber om at alternative opplæringsmodeller innføres med Modell 1 (0+4) Lærlingeløp over 4 år med støtte fra skole.

Modellen er et opplæringstilbud ved skoler som ikke har utdanningsprogrammet, men likevel har stor etterspørsel fra lokalt arbeidsliv. Modellen baserer seg på lærekontrakt med full opplæring i bedrift med digital supplerende programfagundervisning fra skole i læretiden ([Notat alternative modeller mai 2024](#)).

- Elever som naturlig ville søkt Lom vgs, vil få flere yrkesvalg. Det gjør at flere vil komme inn på sitt førstevalg og således øke muligheten for gjennomføring.
- Praktiske elever som vet hvilken utdanning de vil ta, får tidlig spesialisering mot et lærefag.
- Bedriftene får tidlig rekruttert ungdom.
- Ungdom slipper å pendle lange avstander eller flytte på hybel. Det vil spare fylkeskommunen for store summer og elever og foreldre for stor belastning og utgifter.
- Når bedriftene overtar ansvaret for elevene, vil det spare inn kostnader for fylkeskommunen.

Kvalitet

Lom videregående skole:

87% oppfyllingsgrad

0,94% elever slutter

I snitt de siste 5 årene. Til sammenligning er tallet i hele fylket 3,04%.

4,30 i karaktersnitt

De siste 5 årene. Til sammenligning har hele fylket en gjennomsnittskaraktter på 4,13.

Skolebidragsindikator på 10,8

Byggfag i Lom har over 10% høyere gjennomføring enn landsgjennomsnittet, med skolebidragsindikator – årsbestått på 10,8 ved siste måling.

Elevundersøkelsene

Lom skiller seg positivt ut på punkter som omhandler læringskultur, støtte fra lærere og motivasjon for læring.

Kvalitet

[Saksframlegget](#) til Innlandet fylkeskommune peker på resultat, struktur og prosess for å vurdere kvalitet i skolen. TAFI bruker konkrete tall for å beskrive kvalitet. Utover det vil TAFI si at en oppfylingsgrad i gjennomsnitt siste 5 år på 87% viser at Lom videregående skole er populær. Under følger tallene for skolested Lom:

Avstand hjem–skole

Avstand betyr trolig mest for læring. Man kan utrede kvalitet på mange måter, men får elevene en slik belastning og tidstyv, går det kraftig ut over den kvaliteten i skolen som Innlandet fylkeskommune tilbyr sine ungdommer. Avstanden fra Lom og Skjåk til Otta er 60–90 km en vei (langt lengre for elevene lengst nord i Skjåk), og over 3 timer på buss hver dag.

Resultater

Fylkeskommunen henviser til [NOU 2002:10](#) som sier at resultater er det overordnede i og med at skolens viktigste formål er at elevene lærer. Samtidig må resultat ses i lys av kvalitet i struktur og prosess. Da må resultater vektles høyt, og Lom videregående skole har gjennomsnittskarakter over 5 år på 4,30, mens fylket har 4,13. Tallet på elever som slutter siste 5 år, er i snitt for Lom 0,94%, og for fylket 3,04%.

Gjennomføring

- Gjennomføring 2021–22 var 98,1%, og gjennomføring 2022–23 var 99,1%
- Elever som sluttet siste 5 år, er i gjennomsnitt 0,94% (Innlandet 3,04%)
- Fullført og bestått siste 5 år i gjennomsnitt 96,76% (Innlandet 88,1%)

Skolebidragsindikator

Fylkespolitikerne har i møte med TAFI fortalt at de ser på skolebidragsindikatoren for å vurdere kvalitet. Denne indikatoren er et tall som forteller hvor mye en skole bidrar med til kunnskap for elevene. Skolebidrag er en relativ størrelse, hvor alle skolene måles mot et landssnitt. Sist gang det ble målt var i 2018/19. For Lom vgs var da skolebidraget pluss 1,4 med tanke på karaktergjennomsnitt. Til sammenligning var skolebidraget i Innlandet 0,25 poeng, og Otta videregående skole minus 1,3 poeng.

Når man ser på skolebidragsindikatoren *årsbestått*, trer kvaliteten enda klarere frem. Studiespesialisering i Lom scorer ved siste måling 3,2, mens byggfag har oppsiktsvekkende høy score på 10,8. Dette tilsier at en elev på byggfag i Lom har 10,8% høyere sjanse for å bestå skoleåret, enn om elevene hadde gått på en annen skole med gjennomsnittlig kvalitet. Og dette gjelder ikke kun for siste målte år; byggfag har hatt disse resultatene over tid.

Kilde: [Skolebidragsindikator: Ungdomsskole](#), [Skolebidragsindikator: Videregående](#)

Elevundersøkelsene

Elevundersøkelsen 2023-24	Gjennomsnitt vg1–3		Differanse
Tema	Innlandet	Lom	Lom minus Innlandet
Trivsel	4,4	4,5	0,1
Motivasjon	3,6	3,7	0,1
Hjem-skole	4,2	4,3	0,1
Støtte fra lærerne	4,1	4,3	0,2
Arbeidsforhold og læring	3,8	3,9	0,1
Vurdering for læring	3,4	3,5	0,1
Medvirkning	3,6	3,6	0,0
Trygt miljø	4,0	4,1	0,1
Regler på skolen	4,1	4,3	0,2
Utdannings- og yrkesrådgivning	3,8	3,7	0,0

Figur: Tall fra Elevundersøkelsene for Lom vgs, gjennomsnittet i skolene i Innlandet, samt differansen. Felter markert i gult, er særlig viktige for læringsutbytte.

Kilde: [Elevundersøkelsene](#)

TAFI har regnet på gjennomsnittet for vg1–3 i Elevundersøkelsen fra skoleåret 2023/24. Det er verdt å merke seg at Lom skiller seg positivt ut på punkter som omhandler læringskultur, støtte fra lærere og motivasjon for læring.

Små skoler vs store skoler

Fylkeskommunen sier implisitt at du må ha en skole på 500 elever for å få god nok kvalitet. Da blir alle videregående skoler utenfor byene lagt ned. Fylkeskommunen støtter seg på Thomas Nordahl sin studie av barneskoler i Hamar, til tross for at Nordahl sier at kvalitet og størrelse i liten grad henger sammen. Ref: [Thomas Nordahl: Skolestørrelse og sammenhenger med elevenes trivsel og læring](#).

Thomas Nordahl sier at læringsutbytte, trivsel og mobbing har **svært lite** med skolestørrelse å gjøre:

1. Læringsutbytte har en svak positiv sammenheng for barneskoler opp til 500 elever.
2. Elevenes læring og trivsel kan i liten grad kan forklares av skolestørrelsen.
3. Størrelsen på skolen har ingen betydning for elevenes trivsel og omfanget av mobbing.

Ingen forskning viser at små skoler gir dårlig læring. Lærerne selv sier – små skoler gir nettopp god læring. Det må tilbakevises at kvaliteten i små skoler som Lom videregående skole er dårlig. Politikere må få og forstå denne sentrale informasjonen. TAFI mener det på bakgrunn av dette, er feilaktig av fylkeskommunen å hevde at store skoler er best. **For Lom vgs er dokumentert blant de beste i Innlandet.**

Robusthet

Fylkeskommunen sier i [saksframlegget](#) at kriterier for skole- og tilbudsstruktur bør vektlegge robuste fagmiljøer, stabilitet og forutsigbare arbeidsforhold for lærerne, søkertall på utdanningsprogrammene og samlet tilbud i regionen, og at dette krever store skoler. Vi har regnet på gjennomsnittet i [Elevundersøkelsene](#) fra 2013–23, og vil presisere igjen at Lom videregående skole skiller seg positivt ut på læringskultur, støtte fra lærere og motivasjon for læring. Dette er direkte knyttet til den kvalitet som fylkeskommunen vektlegger.

Økonomiske konsekvenser

En nedleggelse av Lom videregående skole vil gi kostnader på:

**38,9 millioner
kroner årlig
for samfunnet**

Og da er ikke dynamiske konsekvenser gjennom tapte arbeidsplasser, økt fraflytting og redusert økonomisk aktivitet regnet inn – heller ikke tap av helse. En stor del av denne kostnaden blir veltet over på storsamfunnet, men selv de direkte kostnadene for Innlandet fylkeskommune vil bli rundt **25.800.000 kroner per år.**

Dette langt overskriver kostnaden av å drive Lom videregående skole i dag – som er på rundt 15.600.000 kroner per år.

Økonomiske konsekvenser av å legge ned Lom videregående skole

Det er i saksframlegget ikke gjort utregninger vedrørende de fylkes- eller samfunnsøkonomiske kostnadene en slik skolenedlegging medfører. De fleste tallene man trenger for å gjøre en slik analyse, kan hentes ut fra eksisterende tallmateriale. En oversikt over utregningene er vist nedenfor, med totalkostnader for fylkeskommunen – og totalkostnaden for samfunnet. (Oversikt over bakgrunntall og utregninger finner du i vedlegg 1).

Reisekostnader

Blir en skole lagt ned, må elevene bli fraktet videre. Dette gir direkte kostnader i form av utgifter til buss, drosje og eventuelt følge, samt samfunnskostnader i form av tapt tid.

1. Skyss med buss – kr. 1.800.000,- per år

Det er ca. 100 elever på skolen i Lom som ved en nedlegging blir tvunget til å reise til Otta, Vinstra eller videre nedover dalen – eller helt ut av regionen. Et naturlig overslag vil være at 60 av disse velger å pendle. De direkte kostnadene ved busstransport er ca. 20 kroner per reise, samt ca. 1 krone per kilometer (Ref: [Rapport skoleskyss – Innlandet fylkeskommune](#)). Selv om alle disse skulle velge nærmeste skolested – vil utgiftene bli betydelige.

Kostnad: Kr. 1.800.000,- per år for fylket.

2. Spesialtransport – kr. 3.200.000,- per år

Men skoleskyss blir ikke gjort med skolebuss alene. Mellom 2,7–3% av skyssvedtak er vedtak om langtids spesialskyss. En stor andel av dette er drosjeskyss med en elev i hver bil (Skoleskyss i Innlandet, august 2022), og noen trenger drosje tilpasset rullestol. En del av spesialtransporten må òg ha med følgeperson. Av elevene som mister nærskolen sin, så vil det gjennomsnittlig være 2–3 som trenger transport med drosje. Avstanden fra Lom til Otta er 62 kilometer og tar 1 time og 6 minutter. Om man bruker tall fra det siste drosjeandbudet til fylkeskommunen, kan man slik estimere den totale utgiften til spesialtransport.

Kostnad drosje og følge: Kr. 3.200.000,- per år for fylket.

3. Tapt tid under transport – kr. 4.900.000,- per år

All bruk av personer sin tid har en kostnad, da tiden på buss kunne vært brukt til å gjøre lekser, synge i kor, besøke bestemor eller ta en ekstravakt i kassa på Kiwi. I samfunnsøkonomiske analyser er normprisen for en time som passasjer i buss satt til 166 kroner (Steinland m.fl 2019). Bussreisen fra Lom til Otta tar 1 time og 6 minutter. Når så mange elever skal reise til og fra en slik strekning hele året, så blir dette mange timer tapt – til en høy samfunnsmessig pris.

Kostnad: Kr. 4.900.000,- per år for samfunnet.

Hybelkostnader

Det er ikke kun reise som genererer samfunnsøkonomiske utgifter ved en nedlegging av en nærskole. Å flytte ungdommer, som ellers ville bodd hjemme, har mange kostnader knyttet til seg.

1. Borteboerstipend – kr. 2.900.000,- per år

De elevene som ikke velger pendling, må flytte på hybel. De får da 6.677 kroner per måned i 11 måneder per år (lanekassen.no). For 40 hybelboere blir dette 440 månedsutbetalinger.

Kostnad: Kr. 2.900.000,- per år for samfunnet.

2. Hybelkostnader – beleilig nok på 0 kroner per år

Å bo på hybel koster langt mer enn det hver elev vil få utbetalt i borteboerstipend. SIFO sitt referansebudsjett for en aleneboende 18-åring, uten bil, er på 11.874 kroner. **De resterende 5197 kronene per måned er det familien selv som må forsøke å dekke. For mange vil dette gjøre det umulig å ta videregående utdanning.** For kostnaden for fylkeskommunen derimot, den er beleilig nok på 0 kroner.

Kostnad: Kr. 0,- per år for fylket.

Undervisningslokale og leiekostnader – kr. 800.000,- per år

Det er for TAFI vanskelig å vurdere kostnaden knyttet til eventuelle endringer i bygningsmassen på skolene som må ta imot elevene som tvinges vekk fra nærskolen sin. Men, fylkeskommunen må uansett stå ved langtidskontrakta de har om leie av skolelokale i Lom.

Kostnad: Kr. 800.000,- per år for fylket.

Frafall og utenforskap – kr. 2.300.000,- per år

Fylkeskommunen har i saksframlegget forsøkt seg på å lage et eget tallgrunnlag, og mener utifra dette at å flytte på hybel ikke gir økt risiko for å droppe ut av videregående. Denne analysen har så gjennomgripende metodiske feil at resultatene er uten verdi.

Det er kjent fra tidligere forskning, at ensomhet og tap av nettverk er de sterkeste prediktorene for skolefrafall (Frostad og Mjaavatn 2018), og det er vel etablert at dette er hyppig forekommende hos ungdom på hybel (Wannebø, 2017). Personer som ikke har gjennomført videregående opplæring, har når de nærmer seg 30 år, hele sju ganger høyere risiko (35% mot 5%) for å stå utenfor arbeid og utdanning (OECD, Investing in Youth Norway, 2018). Kostnaden av et slik utenforskap regner NAV Innlandet til å være 15 millioner kroner per år, og tidligere arbeids- og sosialminister Henrik Asheim viste til [Vista analyse sine rapporter](#) om at kostnaden lå mellom 13,9 og 15,9 millioner kroner.

Om så lite som 1 av 100 faller ut av videregående på grunn av ensomhet og tap av nettverk ved nedlagt nærskolen, gir dette store utslag. Og selv om man regner inn at 6 av 7 dropouts henter seg inn igjen til utdanning og arbeid, blir dette likevel svært kostbart for samfunnet.

Kostnad: Kr. 2.300.000,- per år for samfunnet.

Kostnaden av tapt skolekvalitet – kr. 3.100.000,- per år

Den videregående skolen i Lom har gjennomgående gode resultater på alle relevante kvalitetsmål. Utdanningsdirektoratet regnet ut et såkalt skolebidrag for alle skoler. Av dette kan man se at den videregående skolen i Lom gir bedre karakter-resultat enn gjennomsnittet. Dette kan trolig omsettes til en økonomisk gevinst, men det er gjennomføringsgraden som virkelig gir utslag. Lom sitt skolebidrag med tanke på indikatoren *årsbestått* er oppsiktsvekkende godt, der en elev på byggfag i Lom har over 10% større sjans for å bestå videregående enn det som er gjennomsnittet. Når et år med ikke bestått på videregående koster 900.000 kroner (Regjeringen, 2010), viser dette hvor verdifull skolen i Lom er – også for samfunnet. Denne gevinsten vil gå tapt ved en eventuell nedlegging.

Kostnad: Kr. 3.100.000,- per år for samfunnet.

Kostnad skoletilbud på annen skole – kr. 20.000.000,- per år

Den videregående skolen i Lom har over lang tid hatt lave utgifter per elev. Hvor store utgiftene er per elev, må man estimere ut fra felleskostnader og linjekostnader i Nord-Gudbrandsdalen videregående skole sitt regnskap. For hverken skoleadministrasjonen eller fylkeskommunen har regnskapsmessig oversikt over hva skolen i Lom koster å drive. Estimert er kostnaden per elev i Lom i rene skolekostnader omtrent 160.000 kroner, med total kostnad for skolen på rundt 15.600.000 kroner.

Om Lom blir lagt ned, vil disse pengene være spart. Men, elevene må da få skoletilbud ved en annen skole. Kostnader for dette kan estimeres ved å bruke landsgjennomsnittet for pris per elev i videregående skole; 199.713 kroner.

Kostnad: Kr. 20.000.000,- per år for fylket.

Helsemessige konsekvenser

Så kommer den virkelige store, stygge ulven; negative helsemessige konsekvenser. Både det å bo på hybel (Tidsskr Nor Lægeforen 2001, 121:287-91) og langvarig stillesitting (WHO guidelines, sedetary behaviour, 2020) gir stort tap av helse. Dette helsetapet er vanskelig å måle i kroner. Men å måle dette helsetapet burde uansett være unødvendig – for tap av helse bør alltid veie tyngst!

Totalregnskap

Samlet utgjør dette omtrent **38.900.000 kroner per år** for samfunnet, og da er ikke dynamiske konsekvenser gjennom tapte arbeidsplasser, økt fraflytting og redusert økonomisk aktivitet regnet inn – og heller ikke tap av helse. En stor del av denne kostnaden blir veltet over på storsamfunnet, men selv de direkte kostnadene for Innlandet fylkeskommune vil bli rundt **25.800.000 kroner per år**. Dette er langt over de **15.600.000 kroner den videregående avdelingen i Lom koster i dag**.

Demografi

Nedgangen i framtidig elevtall vil bli langt mindre enn saksframlegget til Innlandet fylkeskommune påstår.

Helse

Forskning viser at både pendling og hybelliv gir tap av helse for ungdom.

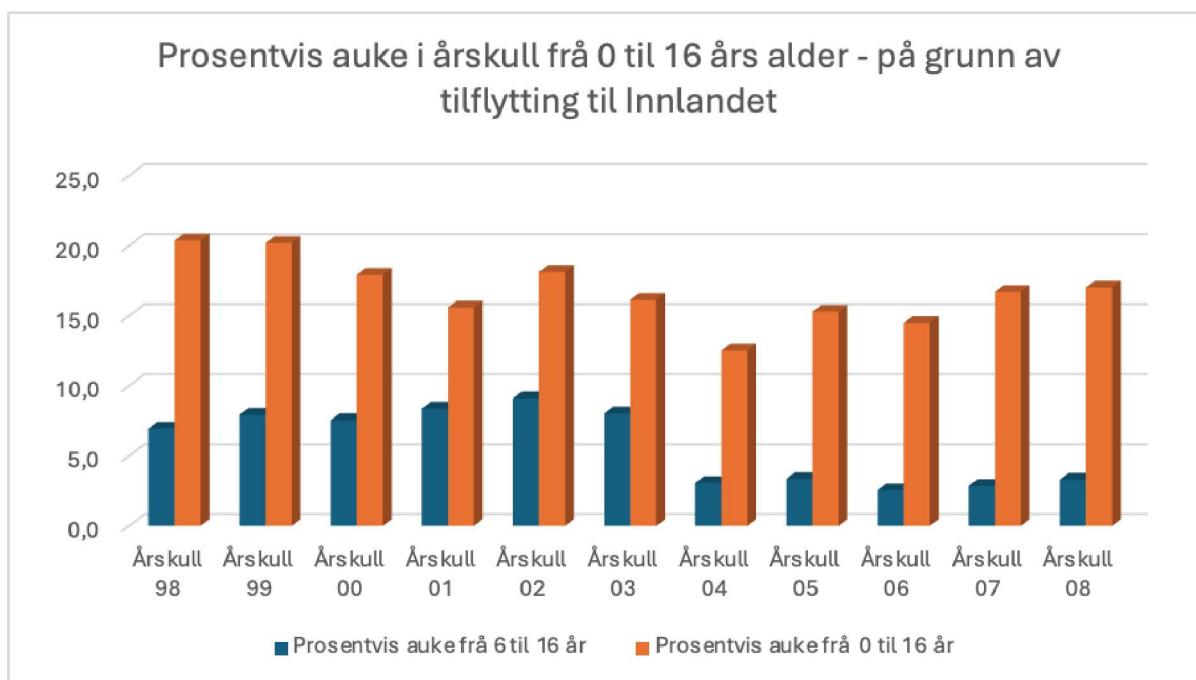
Bærekraft

Lang avstand til videregående skole er ikke bærekraftig hverken sosialt, økonomisk eller miljømessig.

Demografi – elevtallstupet som ikke kommer

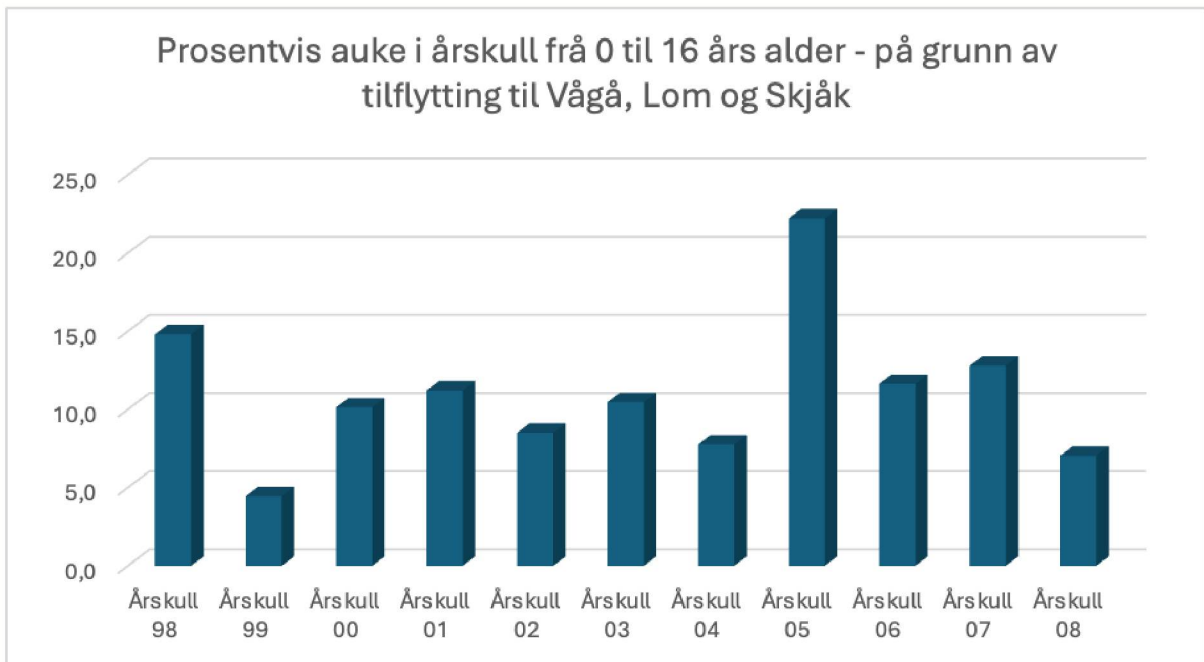
Et av grunnpremissene i saksgrunnlaget for skulestruktursaken, er at Innlandet hevdes å stå fremfor en stor nedgang i tallet på elever de kommende årene. Men, tallene som er brukt som grunnlagsmateriale for dette, har systematiske skjevheter som i stor grad overestimerer nedgangen i antall elever. Dersom fylkeskommunen hadde brukt samme regnemetode for 15 år siden for å planlegge skulestrukturen for 2024, så hadde de underestimert dagens kull med 16-åringer med over 600 elever. Dette utgjør over 30 skoleklasser! En slik regnemåte gir med andre ord et feilaktig grunnlag for å vurdere det framtidige behovet for skoleplasser.

Når fylkeskommunen i saksgrunnlaget sitt skal vurdere hvor mange som trenger plass i den videregående skolen i Innlandet i framtiden, så regner de opp hvor mange innlendinger det er i hvert årskull. Ved å bruke denne metoden, så ser fylkeskommunen bort fra regionen sin langvarige og sterke trend med stor tilflytting av familier med barn i alderen 0–16 år. Om man ser på de 4186 personene i Innlandet som er 16 år nå i 2024, så var det samme årskullet kun 3577 personer for 16 år siden (kilde SSB.no). Årskullet 2008 har på grunn av tilflytting økt med 600 personer i årene frem mot at de nå skal starte i videregående skole. Og dette gjelder ikke kun for dette årskullet. Trenden med høy tilflytting av barnefamilier har vært konsistent over tid, der hvert årskull (som vist i tabellen nedenfor) blir fra 12–20% større fra fødselsår og frem til de skal starte i videregående skole.

Figur: Tall hentet fra SSB.

Og dette gjelder ikke bare for Innlandet fylke som helhet. Om man trekker ut de samme tallene fra SSB.no, men kun ser på den videregående skolen i Lom sitt primære opptaksområde, så viser tallene for Vågå, Lom og Skjåk den samme tendensen. Tabellen under viser tydelig at tallet på 1-åringer i dag ikke er representativt for hvor mange videregående-elever man kan vente seg om 15 år.

Figur: Tall hentet fra SSB.

Det å bruke tallet på 1, 2 og 3-åringer i Innlandet nå i dag, for å vurdere hvor mange skoleplasser man trenger om 15 år, tar ikke hensyn til den langvarige trenden med at mange flytter til regionen. En slik bruk av tall vil overestimere nedgangen i tallet på ungdommer – ikke bare i Innlandet fylke, men også i kommunene som utgjør den videregående skolen i Lom sitt primære opptaksområde. Dette kommer også til uttrykk i SSB sine befolkningsfremskrivninger, som for Innlandet viser en nedgang på kun 5,7% i tallet på 16–19 åringer de kommende 10 årene. For kommunene Lom og Skjåk er det samme gjeldende, der det kommende 10 år vil være en helt marginal nedgang i antall ungdommer i videregående alder, fra 188 til 179.

Man må derfor gå ut fra at tallet på videregående elever i Innlandet på 2030-tallet vil være langt høyere enn det fylkeskommunen predikerer. Så spørsmålet er da: Er det en god idé å ta ifra hundrevis av elever nærskolen sin basert på tall med systematiske skjevheter?

Helse

Det er reist forslag om en storstilt sentralisering av skoletilbudet i Innlandet. Om dette blir gjennomført, vil det for elevene føre til daglige bussreiser eller å flytte på hybel – i alle fall om man som ungdom er så uheldig å ha foreldre som bor på landsbygda.

Dersom fylket velger å legge ned den videregående skolen i Lom, vil omtrent 100 elever bli tvunget ut i dette valget; hybel eller tre timer på buss hver dag. Det kunne her vært fristende å bruke uttrykket *å velge mellom pest eller kolera*. Men dette ville vært særdeles misvisende, da hverken pestsykdommer eller kolera er i nærheten av å gi de helseskadene i befolkningen som det stillesittende livsstil medfører.

Forskere setter ofte grensen for en stillesittende livsstil ved 6 timer i sittende stilling per dag. For elevene fra Lom og Skjåk, vil de etter bussturen til Otta eller Vinstra nå den milepælen allerede i den første skoletimen etter storefri. Innen bussen er tilbake i Bismo på ettermiddagen, vil mange allerede ha doblet dette timetallet. I tillegg skal de gjøre lekser – på studiespesialisering mellom 1–2 timer per dag. Da er det liten tid til noen som helst slags form for aktivitet.

Det er grundig dokumentert at stillesittende livsstil øker risikoen for diabetes, overvekt, høyt blodtrykk, depresjon, redusert kognitiv funksjon og tidlig død. Stillesittende livsstil tar langt flere liv (1) enn for eksempel alkoholmisbruk (2). Sistnevnte bruker myndigheter og offentlige instanser store ressurser på å motvirke, med nasjonale handlingsstrategier og eget kompetansesenter. Stillesittende livsstil derimot, og helserisikoen som følger med dette, kan fylkeskommunen påføre ungdommene våre nærmest uten videre. For de helsemessige konsekvensene av eventuelle nedlegginger, de er knapt nok diskutert i saksgrunnlaget som fylket har laget.

Det andre alternativet er å bo på hybel. Det er godt fundert at tidlig flytting på hybel gir økt bruk av alkohol, hyppigere kjøring i ruspåvirket tilstand, tidligere seksuell debut, mindre fysisk aktivitet og dårligere kosthold (3). Ingen foreldre ønsker påføre barna sine dette, og det burde heller ikke fylkeskommunen gjøre. I Innlandet fylkeskommune sitt eget program for folkehelse, står det at barn og unge, psykisk helse og rusforebygging er viktige stikkord (4). Og, folkehelseprogrammet deres legger vekt på tiltak for å styrke barn og ungdom sin deltakelse og aktivitet i lokalsamfunnet. Her er nok ikke fylkeskommunen helt enig med seg selv.

Ungdom skal henge på hjørnet, gjøre lekser, lekeslås, flørte, klatre på gjerdet, være hjelpetrener på håndball-J12, besøke venner eller kanskje spille et instrument. Vi voksne skal ikke forbruke fritiden deres ved å stroppe dem fast i et buss-sete. For et samfunn skal ville sine ungdommer godt – da må de ha skolemuligheter der de bor.

1) The Lancet Public Health. 2020;5(1):e51–e61. doi: 10.1016/S2468-2667(19)30231-2

2) British Journal of Sports Medicine. 2022;56(2):101–6. doi: 10.1136/bjsports-2020-103640

3) Tidsskr Nor Lægeforen 2001, 121, 287-91.

4) <https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/folkehelse/>

Ungdom med nedsatt fysisk og psykisk funksjonsevne fratras muligheten til å ta utdanning

Reiseavstand er avgjørende for elever med nedsatt funksjonsevne og foresatte. Disse elevene kan ikke bo på hybel. Institusjon eller flytting av familien nærmere skolen, er ingen løsning. Det er mange ungdommer som av ulike årsaker kan ha behov for ekstra oppfølging. Små skoler som Lom videregående skole har gode forutsetninger for å gi disse elevene tilpasset tilrettelegging og ekstra oppfølging, samtidig som at de kan bo hjemme lengre.

En annen side ved dette er kostnadene til drosje med ledsagar tur-retur Otta hver dag. Trolig vil det okkupere en drosje og en ledsagar hele dagen. En slik påkjenning med reise ved lange avstander for elever med nedsatt funksjonsevne, vil gi stor risiko for at disse elevene vil falle utenfor videregående utdanning (ref uttale frå Brukarrådene i Vågå, Lom og Skjåk). Dette vil bidra til større utenforskap i Innlandet. TAFI mener dette er en alvorlig risiko å ta.

Bærekraft

Innlandet fylkeskommune skal vurdere ny skole- og tilbudsstruktur opp mot [FNs 17 bærekraftsmål](#), og vil ikke kunne oppfylle disse for lokalsamfunnene i Skjåk, Lom og Vågå dersom Lom videregående skole blir lagt ned. I saksframlegget beskriver Innlandet fylkeskommune det slik: «Innlandet fylkeskommune skal bidra med å nå nasjonale og globale mål. Skole- og tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune er viktig med tanke på en bærekraftig utvikling i Innlandet. God utdanning og kunnskap danner grunnlaget og er avgjørende for å oppnå alle FN's 17 bærekraftsmål. Gode skoletilbud og økt gjennomføring bidrar til reduksjon av fattigdom, til god helse og livskvalitet, og til at innbyggerne får anstendig arbeid og Innlandet økonomisk vekst.» (Kilde: [Saksframlegg-fu-30-april-24](#)).

Lang avstand til skole er ikke bærekraftig hverken sosialt, økonomisk eller klimamessig. Hybel og buss alene vil gi en stor økning av CO2-utslipp dersom Lom videregående skole blir lagt ned, og de nasjonale, regionale og kommunale partipolitiske holdepunktene – holder ikke – om politikerne går med på denne sentraliseringsprosessen.

Næringsliv

Videregående skole – en nøkkelrolle i næringslivet

Konsekvenser for næringslivet

Nedleggelse av videregående skoler i mindre kommuner virker negativt for næringslivet. Dette sier Møreforskning Volda, i sin rapport om bortfall av videregående skole:

«Samarbeidet forsvant etter nedleggelse, og næringslivet i regionen var mindre konkurransedyktig som en følge.

Videregående skule er viktig for rekruttering til næringslivet (inkludert offentlig sektor) på to måtar. For det første rekrutterer dei direkte frå videregående skule, gjerne gjennom lærlingordninga. Særleg for små bedrifter er det å ha ein skule lokalt viktig for rekrutteringa då dei gjerne ikkje har ressursar til å lyse ut stillingar, bruke rekrutteringsbyrå eller andre formelle kanalar.

Ein skule lokalt gjer også at tilgangen på deltidsarbeidskraft vil være stor; for eksempel elevar som ønskjer å jobbe kveldsvakter. Ein kan ikkje seie noko generelt om konsekvensar for rekrutteringa til det lokale næringsliv då det i stor grad vil vere avhengig både av kvalitetar ved den aktuelle skulen, ved det lokale næringslivet og ved arbeidsmarknaden både i og utanfor regionen.

For det andre har videregående skule ei indirekte rolle i rekruttering av personell utanfrå som set som krav at staden har eit skuletilbod til ungdomane deira.»

Kilde: [Møreforskning Volda: Når ein videregående skule blir borte](#)

Eskalering av rekrutteringsutfordringer som følge

«Små- og mellomstore bedrifter er motorer som driver lokalsamfunn, skaper arbeidsplasser og bidrar til økonomisk vekst i Innlandet. Likevel møter mange små- og mellomstore daglige utfordringer som kunne vært unngått om de hadde hatt tilgang på riktig kompetanse.» Ref: Sissel Opshaug, leder i Primar og medlem av SMB-nettverket og Jon Kristiansen, regiondirektør NHO Innlandet i [GD 1.aug 2024](#).

En nedleggelse av Lom videregående skole får både direkte og indirekte konsekvenser for næringslivet;

- Tap av lokal omsetning knyttet til skolen og de ansatte
- Større problemer med å rekruttere arbeidskraft
- Færre lærlinger
- Dårligere tilgang på deltidsarbeidskraft

Kilde: [MENON Rapport Skolerestrukturering i Gjøvikregionen](#)

Vedlegg

1. TAFIs utregninger for økonomiske konsekvenser.

Ved eventuell nedlegging av Lom vidaregåande skule

Utrekning av økonomiske konsekvensar:

Kostnad for fylkeskommunen: <u>25779252 per år.</u>
Samfunnsøkonomisk kostnad: <u>38877205 per år.</u>

1) Busstransport

Elevar som treng buss-skyss	60
Antall t/r bussreiser per år	22150
Total turpris	468938
Total kilometerpris	1302319
Kostnad bussreiser	1771257

2) Spesialtransport

Elevar som treng spesialtransport	2,9
Talet på t/r timar i drosje per år med retur	2166
Talet på t/r kilometer i drosje per år med retur	134075
Timekostnad	1785867
Kilometerkostnad	1226790
Kostnad spesialtransport	3012657

3) Følge på spesialtransport

Elevar som treng følge	1,4
Talet på t/r timar per år (utan retur)	587
Pris per år	188021
Kostnad følge på spesialtransport	188021

4) Tapt tid under transport

Timar tapt t/r, heimebuande	22800
Pris tidstap, heimebuande (2023)	4434992
Timar tapt t/r, hybelheimreise	2167
Pris tidstap, hybelheimreise (2023)	421454
Kostnad tidstap	4856446

5) Bortebuarstipend

Talet på bortebuarande elevar	40
Bortebuarstipend per månad	6677
Stipend per år (11 månader)	73447
Utbetalt stipend	2937880
Kostand bortebuarstipend	2937880

6) Tapt fullføring

Elevar med tap av fullføring, bygg	1,62
Elevar med tap av fullføring, stud.spes	0,75
Totalt tal elevar med tapt fullføring	2,37
Pris tapt fullføring per år	1290265
Kostnad inaktivitet, per år	3053628

7) Utanforskap

Elevar med auka risiko for utanforskap	100
Ekstra elevar med drop-out per år	1
Ekstra personar utanfor arbeidsliv 25-30 år	0,3
Ekstra livsløp utanfor arbeidsliv	0,15
Ekstra kostnad utanforskap	2250000
Kostnad utanforskap	2250000

8) Undervisningslokale og leigkostnadar

Lånerente	0,065
Utestående beløp	7189213
Gjenstående år i leigeavtala	13
Årleg lånekostnad, Utgard	835980
Leigkostnadar	835980

9) Kostnad, flytting til skular med høgare kostnad

Talet på elevar som må flyttast	100
Kostnad per elevår på gjennomsnittleg skule (11)	199713
Kostnad, elevar på mannan skule enn Lom	19971337

Nøkkeltall og in-put data

Elevtal

Talet på elevar i Lom	100
Elevar på studie.spes	70
Elevar på bygg	30
Andelen som velger å pendle	0,6

Transport

Kilometer til Otta frå Lom (3)	61,9
Transport-timar frå Otta til Lom (4)	1,1
Andel vedtak om langtids spesialskyss (1)	0,0285
Andel spesialskyss med følge	0,5
Andel spesialskyss med rullestol	0,5
Heimereiser per år frå hybel	25

Skulebidrag gjennomføringsgrad (8)

Bygg	10,8
Studie.spes	3,2

Leigeavtale

Lånerente	0,065
Utestående beløp	7189213
Gjenstående år i leigeavtala	13

Kostnad ved frafall per skuleår

Kostnad per frafall vdg (2009) (7)	900000
Kostnad per frafall vdg (2023)	1290265

Generelle tal

Dagar i eit skuleår	190
---------------------	-----

Utanforskap		
Fråfall	Risiko for drop-out pga einsemd og tap av støtte	0,01
	Risiko-auke for varig utanforskap ved drop-out (9)	0,3
	Andel av liv som inaktiv, dersom inaktiv ved 30 år	0,5
Prosent inaktive	Inaktive ved 25-30 år etter drop-out (9)	0,35
	Inaktive ved 25-30 år utan drop-out (9)	0,05
Kostnad	Kostnad ved å stå utanfor eit heilt arbeidsliv (10)	15000000

Transport-prisar		Korrigert 2023	
Buss	Turpris 2022 (1)	20,1	21,2
	Kilometerpris 2022 (1)	0,9	0,95
Drosje	Kilometerpris (5)	7,9	7,9
	Timepris (5)	662	662
	Kilometerpris, rullestol (5)	10,4	10,4
	Timepris, rullestol (5)	987	987
Følge, transport	Timelønn (ved årslønn 500,000 kr)		256
	Inkluder sosiale kostnader, 25%		321
Tidskostnad	Time på buss, fritid (2019)	166	195

Rekneskap Nord-Gudbrandsdalen-vidaregåande skule		
Kostnad, skule	Estimert kostnad Lom vgd	15580293
Kostnad, elev	Landsgjennomsnitt, kostnad per elev (2020)	172900
	Landsgjennomsnitt, kostnad per elev (2023)	199713

KPI-korrigeringsfaktor til 2023-kroner (2)			
Årtall	KPI		Faktor
	2009	90,4	1,43
	2017	105,5	1,23
	2018	108,4	1,20
	2019	110,6	1,17
	2020	112,2	1,16
	2021	116,1	1,12
	2022	122,8	1,06
	2023	129,6	1,00

Referanser

Tema

Organisasjon

- 1) **Buss-kostnader** Innlandet Fylke
<https://kollektivtrafikk.no/app/uploads/2022/10/Rapport-skoleskyss-Endelig.pdf>
- 2) **Konsumprisutvikling** SSB
<https://www.ssb.no/statbank/table/08981/tableViewLayout1/>
- 3) **Reiseveg Lom-Otta** Gulesider.no
<https://www.gulesider.no/?bcrFallback=bcrFallback>
- 4) **Reisetid Lom-Otta** Entur.no
<https://entur.no/>
- 5) **Pris drosje** Anbud
 Tal frå drosjenæringen
- 6) **Tidskostnad** Vista Analyse
<https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/6754/va-rapport-2019-53-tidskostnader-i-samfunnsokonomiske-analyser.pdf>
- 7) **Kostnad, frafall** Regjeringen
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kostnader-av-frafall-i-videregaende-oppl/id589823/>
- 8) **Skolebidrag** Udir
<https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/skolebidrag-videregaende--deltatt-og-bestatt/>
- 9) **Utanforskap** OECD
https://www.oecd.org/en/publications/investing-in-youth-norway_9789264283671-en.html-side38
- 10) **Kostnad, utanforskap** NAV
 NAV Innlandet
- 11) **Kostnads-snitt, videregående per elev** Udir
<https://www.udir.no/tall-og-forskning/publikasjoner/utdanningsspeilet/utdanningsspeilet-2020/del-1/kostnader/>